

Casper och Lona, eller: Betaldt som quitteras. Lust-spel med sång uti en ak...

Envallsson, Carl,

1700-1829 81 Fa

National Library
of Sweden

408

275

Ex. A.

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Vitt. Sv.

Dram.

1700-1829

ENVALLSSON, C. V.

C A S P E R
OCH
L O N A,
ELLER:
B E T A L D T
S O M Q U I T T E R A S.

Luft-Spel med Sång

Uti

EN AKT.

Imitation af Herr ENVALSSON;
efter *Blaise Le Savetier*, med bibehållande
til en del af Herr PHILIDORS musik.

Upfördt första gången på Svenske Comiske
Theatern den 21 April 1797.

STOCKHOLM,

Tryckt hos ANDERS ZETTERBERG 1797.

Carl Vilhelm [illegible]

PERSONER.

CASPER, SKOFICKARE.

LONA. DESS HSTRU

STEREHUS-KAMERERAREN MULPUS.

FRU MULPUS.

TVÅNNE UTSÖKNINGS-BETJENTER.

EN SKÅNKSVEN.

Händelsen är i en Stad.

CASPER OCH LONA,

ELLER

BETALDT SOM QUITTERAS.

FÖRSTA AKTEN.

Theatern föreställer et rum hos Skoflickaren Casper.

Et skåp står på ena sidan, med öfning öfver dörrarne, som igendrages med en gardin. På andra sidan är et tråd-bord på hockar. Sång, kullerstolar, arbetsverktyg, m. m. synas i rummet.

FÖRSTA SCENEN.

CASPER. LONA.

(Casper går omkring, sökande under bordet och sängen.)

H LONA.
vad söker du för slag?

CASPER. Ingen ting!

LONA. Ingen ting? — hvad vil det säga?

CASPER. Det vil bara säga: min hatt.

LONA. Din hatt? Aha! du vil då gå bortt?

CASPER. *(ännu sökande)* Nej, min föta gumma, nej!

LONA. Huru, nej?

A 2

CAS.

CASPER. (*tar batten*) Jag vil bara spafera ut litet.

LONA. Ja så, din lufver! du går inte bortt då, inte?

CASPER.

Canzonetta.

Når dagen når sit slut,
 Är jag min vana trogen,
 Och då spaferar ut
 Så glad, til närmsta krogen!
 Min qväll åt nöjet helgad är,
 Må hin bli hemma ståds och kludda!
 Nej, bättre är at spela der
 Med fina bröder: Jämt och Udda!

Och tappar jag en gång,
 Jag min förlust förgäter,
 Når jag vid klang och fång
 Får beta: Herr Wolthåter!
 Jag är båd rik, och klok och ung,
 Så länge Bacchi tunna rinner,
 Och lyckligare än en Kung,
 Når til et litet rus jag hinner!

LONA. Men nu är du så god och blir hemma!

CASPER. Det är aldeles omöjligt!

LO.

LONA. Hvarföre få?

CASPER. Hvarföre, hvarföre? Jo . . . ut-
om alt annat som bör confideras, . . . få är det
ju i dag Bror Beckströms andra bröllopsdag?

LONA. Ja, än sen då? Du vet ju du ock-
få, at jag inte ville gå dit i går, och låta folk pe-
ka fingren åt ofs? Ty hela världen vet, at du
har Slotts-Cancellie utslag på dig. När de be-
tjenterne komma, få åro de inte för goda de, skal
du tro.

CASPER. Åh lappri! sådant folk flurskas ba-
ra och pockar med den som har något; men mot
den fattige göra de sig samvete, ty de veta, at
der är ingenting at få,

LONA. Samvete? Ja, ja! du lär väl få se,
det folkets samvete — kom ihåg vår Vård, som
har största fordran för hyran; kom ihåg, at han
bår gammalt agg til dig.

CASPER. Ja ja, han friade til dig han ock-
få, men han fick korgen.

*Duo. *)*

LONA.

Ack, hvad jag mig olyck-
lig finner:

CASPER.

Ack, hvad jag dig årlig
finner!

A 3

Snart

*) Lona är i denna Duo intagen af hårtigaste ifver.
Casper är i full rörelse med sin påklädning. Han
lägger bort mössan, tar peruken på sig, samt sin
svarta spénnhalsduk, stådar bordet i ordning med
verktygen. m. m. Just vid slutet springer han än en
gång kring rummet, och söker efter hatten, får rått
på den samma, och fätter den på sig.

Snart all vår egendom	Ån jag min skuld betala
förfvinner,	hinner
Et utmättnings tvång	En utmättnings tvång
Bli nu vår undergång,	Gör ej vår undergång;
I dag de komma hit	Ej någon kommer hit
Från Kongl. Slotts.Cantz-	Från Kongl. Slotts-Cantz-
liet. —	liet —
Ack, hvad jag mig olyck-	Ack, hvad jag dig otålig
lig finner!	finner!

CASPER.

Ingen skuld, min vän, jag uppå krogen åger . . .

LONA.

Skåms, at för mig ån du så ofanning säger!

LONA.

CASPER.

Nej din ljugare!	Kan man finna
Mycket slugare	Någon qvinna,
Du i dina dikter vara	Som så lugnet hos sin
bör.	man förstår?

CASPER.

Men, så hör!

LONA.

Jag ej hör!

LONA.

CASPER.

Jag inte hör	Min Lona hör!
Jag alt dit dumma prat	Jag någon urfågt vinna
förakta bör	bör.
' Ack, hvad tyranni!	Min söta gumma!
Och hvad slafveri!	Min söta gumma!
Ack, hvad dina gernin-	Du har vist ej skål så
gar å dumma!	der at brumma
	Bryg-

Bryggare, Bagare, Hø-	Min föta gumma!
kare,	
Å' våra hvardags besökare,	
Vården, til vårt fördärf,	Min föta gumma!
Pantar vår sista skärf...	
Ack, hvad dina gerningar	Du har vist ej skäl få
å dumma,	der brumma!

LONA. Och i dag, din olycksfogel! fruktar jag inte hvart ögonblick, at Slotts - Cancellie - Berjenterne komma hit, och ta ifrån ofs all den fattigdom vi ha?

CASPER.

Canzonetta.

Kåfa Mor, du alt vil njuta
 I öfverflöd!
 Kanske i morgon vårt lif vi sluta,
 Och då är man död.

LONA.

Men alt til defs skal man tårar gjuta
 Utan mat, och utan bröd?

CASPER.

Den som på flaskan jämt kan luta
 Han aldrig dör af någon nöd.

(Lona ser efter Casper som går, men möter Slotts-
 Cancellie Berjenterne i dörren)

AN.

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. TVÅNNE UTSÖKNINGS - BETJENTER. *De komma djerft in, lyfta litet på bartarne, och se sig bifstert omkring.*

I BETJENTEN. Nä, har ni penningar för hyran, nu?

CASPER. Ack, litet tålmod, mina vänner! Jag ska ärligt betala altfamman, bara jag får in mina fordringar.

I BETJENTEN. Er Vård, säger inte så han; och vi är inte folk, som är gjorda för at gå i fåfången, och höra tacka der gamla slagdångor.

CASPER. Men, mina gunstiga herrar, den ena bör ju hjälpa den andra, så långt man kan?

I BETJENTEN. Hjelpa hvarandra? Skäms ni iatet at moralisera sådant folk, som vi äro? — Fort, låt ofs teckna opp. Tacka Gud ni slipper dermed så länge.

Quatuor.

LONA.

Ser du nu, ditt dumma får,
Hur du förfagd och rädlös står!

CASPER.

Ja, jag förstår!
Men jag mina fårde går.
Gör nu alt hvad du förmår;
Kanske at faken ej blir svår;

Hos

Hos dem blott egennyttan rår.
Den, som är vacker som en vär,
Beveker med en enda tår.

LONA.

De blott pengar söka här.

I BETJENTEN.

Skrif opp hvad at panta är!
Börja först med skåpet der.

2 BETJENTEN.

Men, det murket vara lår?

I BETJENTEN.

Bättre det, än intet är;
Därpå jag svår.

LONA.

Ach, hvad det mig i hjer-
tat skår!

At ej medlidande man
bår.

2 BETJENTEN.

Nu skåpet annoteradt är.

I BETJENTEN.

Skrif nu sen: et stycke fång...

LONA.

Ack, jag ber, var ej så strång!

2 BETJENTEN. (*skrifver.*)

Et stycke fång.

B

CAS.

CASPER *til Betjenterne.*

Ni, som så mänsklig vara
plår,

Blott några dagar jag be-
går.

Och alting liquideradt är.

I BETJENTEN.

Så tokig jag ej vara lår.

CASPER.

Det går i flång!

1 BETJENTEN.

En gammal huslärfts paulun,
Item, et bolster utan dun . . .

2 BETJENTEN.

En huslärfts paulun,
Et bolster utan dun.

LONA.

CASPER.

Ser du nu at det har	Käraaste Lona, ack hör
gått	hvad jag ber:
Som jag längesen dig spått.	Tråt då icke på mig mer!

1 BETJENTEN.

Et ur med kuku utaf tråd!

LONA.

Dig nu, min kåra Casper, glåd!

CASPER.

Vafserra tri! hvad det går fort!

1 BETJENTEN.

Når det år gjordt, så år det gjordt.

LONA.

CASPER.

Du ren på krogen vara	Nej, jag går ej utom min
bordt?	port.

1 BETJENTEN.

2 BETJENTEN.

Det felas ej stort.

Råttnu år det gjordt.

CAS.

CASPER. Men, hvad hin år det de skrifva der så mycket?

LONA. Hå, husgerädskråpet kan du tänka!

CASPER. Och ändå glömma de dig, kanske?

LONA. Hvad, och du kan skratta ännu?

CASPER. Ack, jag skrattar bara utaf förargelse! — För jag tycker jag håller juft på och pryglar opp dem.

TREDJE SCENEN. *)

DE FÖRRE. FRU MULPUS.

FRU MULPUS.

Ni ej betalad gör
Den hyran er tilhör?
Gemena pack, och slägte!
At föra er i håkte,
Det vore hvad man bör.

(Til Casper.)

Ni på krogen
Så trogen
I hvar minut
Er flaskka tømmer ut!

B 2

(Til

*) Fru Mulpus, Casper och Lona äro på Avant-Scenen. Betjenterne synas vänta Fruns ordres, och då de höra tråtan stiga som båst, begynna de gå rummet ikring och skrifva opp, formera således en särskild Scene, uprepande hvar persedel så högt, at Fru Mulpus må höra det.

(Til Lona.)

Och ni med sqvaller
Och raller
At springa rundt kring hela stan,
Hvar dag är snäll och van!

LONA. CASPER.

Fru Mulpus lilla,
Er vrede stilla!

FRU MULPUS. (til Lona.)

At ni åger någon ting
Ni tror er kunna folk inbilla,
När ni i er satans villa
Löper hela staden kring.

LONA och CASPER.

Låt ej få illa,
Fru Kamererska lilla!

FRU MULPUS. (til Lona.)

Gå bort, Madam! med er jag ingen ömkan har!

LONA. CASPER.

Jag ber . . . ack, nådig var!
Fru Kamererska lilla!
Gif oss tid! . . . blott några dar!

Fru MULPUS. (til Lona.)

Ert nöje alltid var
At prata om andra,
Och dem til at klandra
Ni tungan ej spar. —

Gemena pack och flägte?

At föra er i häkte!

Det vore hvad man bör.

LONA. CASPER.

Ack hör! ack hör!

FRU MULPUS.

Nej, alt som fins i detta hus;

Al ting skal tas, förutan krus!

1 BETJENTEN.

En kullerstol, et sexörs ljus.

FRU MULPUS. *(til Lona.)*

Hon nu ej mer mot mig sin höflighet försakar?

1 BETJENTEN.

Tre tofflor utan klack och makar.

2 BETJENTEN.

Två meffings-stakar . . .

LONA. CASPER.

Ack, nådig var!

FRU MULPUS.

Nej, jag ingen ömkan har!

LONA. CASPER.

Blott några dar.

FRU MULPUS.

Nej, strax skal det vara fullt ut, i contant,

Här eljest skal tagas hvar spik uti pant.

LONA. CASPER.

Fru Mulpus lilla,

Er vrede stilla!

B 3

1 BE.

1. BETJENTEN.

En bytta utan lock,
Et träbord på fin bock.

2. BEEJENTEN.

En skeppa full med nötter . . .
En trefot, på två fötter . . .

LONA. CASPER.

Fru Mulpus! hör . . . jag ber . . .

FRU MULPUS.

Nej, jag vil ej mera höra,
När min man sig hit beger,
Får ni förnimma hvad som sker.

BETJENTERNE.

En gryta utan öra,
En kruka utaf ler! (*de gå.*)

FJERDE SCENEN.

LONA. CASPER.

LONA. (*gråtande.*) Ack, Casper . . . Casper!

CASPER. Ack, min söta gumma lilla, jag
är aldeles rasande.

LONA. Inte fulla sex månader efter vårt bröl-
lop, at se alt hvad jag bragt i huset, så skamligen
utpantas . . . ack, jag må förgås af harm!

CASPER. Huj! jag är färdig at hänga både
dej och mej utaf förtviflan!

LO-

LONA. Annat hoppades jag, då du friade til mig. Kommer du ihog hvad du sa' och lofvade min mor, innan du fick hennes samtycke? Du svor, at vara arbetsam och flitig uti din verkstad, at aldrig gå ut, och at jag deremot skulle kräfva in pengar rundt kring stan af dina kunder. Men, nu sker det tvårtom. Altid ute, sällan hemma, Hvad skal det bli af en sådan lefnad? ack! hvad jag är olycklig!

(Casper synes rörd af Lonas förställning, men tittar som oftast åt dörren, af begär at få gå ut. Han försöker och nu verkligen, då Lona förer honom tillbaka.)

CASPER. Ja, min söta mamma lilla! du har rätt, och jag . . . har gjort illa.

LONA. Men bör en man nänsin göra illa?

CASPER. Ack, söta du! nu skal jag inte gå ut. Nej, jag skal strax på stunden sätta mig at arbeta.

LONA. Det tycks vara tid at tänka på det nu.

CASPER. Men Calafet hos bror Beckström?

LONA. Nå väl?

CASPER. Ack, gå och fåg honom, at jag inte kan komma dit.

LONA. Det var bra! då vil jag gå.

CASPER. *(efter litet besinnande)* Nej, hör på, hör på . . . om jag skulle gå dit, jag?

LONA. För at fåga honom, at du intet kan komma?

CAS.

CASPER. Du har rätt. — Men, han kunde kanske låna oss några penningar?

LONA. På andra bröllopsdagen?

CASPER. Hvarför icke?

LONA. Du vet ju, huru den fattige alltid gör bröllop? Då äter han ju opp så mycket, som han minst kunde lefva utaf på et halft år? Det gör mig ondt om dig, för din enfaldighet — Kära du, börja du med dit arbete, åtminstone för vänskaps skuld emot mig.

CASPER. Ack, min söta gumma lilla! Jag skal gerna arbeta, bara du inte vil vara ond mera. Förlåter du mig nu då?

LONA (*med en suck*) Jag får väl lof!

CASPER. Men i dessa omständigheter? . . .

LONA. Ja, hur skal vi väl bära oss åt nu?

CASPER. Ja, ja, jag vet väl hvad det här altfammans kommer ifrån, jag!

LONA. Ja, jag ockfå!

CASPER. Det är bara den fördömda Sterbhus-kamrerfkans hämndgirighet och konster altfammans.

LONA. Nej, det är hans egen anläggning.

CASPER. Nej, det är hennes spel säger jag.

LONA. Nej, det är hans, säger jag igen. Du vet inte du, at Mulpus friade til mig när jag var ogift, och at han ännu har goda ögon til mig?

CAS-

CASPER. Men — du vet intet du, at Fru Mulpus var kär uti mig; när hon var flicka?

LONA. I dig?

CASPER. Ja; och at, innan vi federmåra blefvo gifta på hvar sitt håll . . .

LONA. Men, herregud! det var hela tu åren . . .

CASPER. Ja, det var väl i två och et halft, som jag . . .

LONA. Ja, det var hela tu åren, säger jag, som han hvar endaste dag . . .

CASPER. Hå! det var väl tre gånger om dygnet, som vi stal ofs i hemlighet at se hvarandra, under min tid,

LONA. Ja, vi behöfver juft inte stå här och skrifa ofs för hvarandra; men . . . så kallade han mig i hvart ord "Min söta Mamsell Lona! mit sockerhjerter, min ånglavån" och stod alltid så ödmjuk på kyrkogården, och hälsade hvar söndag, och följde mig hem til porten — för han var alltid proper om söndagarne, och bjöd mång gånger båd söta mor och mig på Wauxhalln. (*Ser åt fenstret*) Men, tyft! min själ ser jag honom icke komma! han åmnar sig hit! — Ack, kära du! det faller mig något in. Gå och håll dig affides; skynda dig, och låt mig göra som jag vil. (*Casper gömsmer sig.*)

FEMTE SCENEN.

LONA. MULPUS, CASPER. (*gåmd.*)LONA. (*utan at lösa se Mulpus.*)*Ariette.*

Ack, så grym barbar,
 I mina dar,
 Aldrig än jag funnit har!
 Med hvad han får
 Mig så grusligt han slår,
 Och mig rycker i kläder och hår.
 Nyfs, liksom et vilddjur han röt,
 Och mit finger
 Med våld af mig bröt . . .
 Sen på dörren han springer;
 Aldrig hemma han trifs,
 Men på krogen, der tar han til lifs.
 Ack! jag önskar i min ifver,
 At en gång jag hämnad blifver
 På en så förhatlig man,
 Som så grymt mig plåga kan!

(*hon sätter sig vid bordet, med bufvudet mot banden,
 och rittar stundom under armen at se, om Mulpus
 bör henne.*)

Ja, så grym barbar &. &.

MTL-

*) Mulpus har en lång jacka och en kortt käpp, med filf-
 verknapp. Han tar opp sin taskbok och sina glasögon,
 samt gör en liten nota på, det som finnes, bekådar skå-
 pet väl, o. s. v.

MULPUS. (*affides*) Hvad hör jag?

LONA. Han slår mig både brun och blå,
och främmande folk pantar borrt mina faker.

MULPUS. (*affides*) Nå, här får jag höra nå-
got!

LONA. Ack, hvarföre ville jag icke i ford-
na dar lyda min goda väns, den beskedliga herr
Mulpuses råd? han hade likvíst et godt hjerta, och
var den enda, som kunde göra mig lycklig. Ho-
nom hade jag víst kunnat álkska, och han hade
fákert álkskat mig tillbaka.

MULPUS. (*affides*) Det der låter godt!

LONA. Ack! — jag skulle víst ha varit
honom bättre i lag, ån den etterbiggan han sedan
fick at dras med.

MULPUS (*affides*) Det kan väl vara möjligt!

LONA. Och jag skulle álkskat honom så myc-
ket, så mycket . . .

MULPUS. (*affides*) Nå, det måste jag fåga!

LONA. (*gråter*) Hi, hi, hi, hi!

MULPUS. Min vackra Lona lilla . . .

LONA. Ack! . . . se . . . ni är här, herr
Mulpus? er tjenarinna af alt mit hjerta!

MULPUS. Hvad fattas er, at ni gråter så?

LONA. (*gråtande*) Jag? nej, jag gråter víst
inte.

MULPUS. Åh jo; jag ser nog det — Säg mig vackert: hvad fattas er för godt?

LONA. Godt? — Ack, alt godt! . . . Min man, den plumpa grofhuggaren, har slagit mig nu igen.

MULPUS. Ack! den nidingen! — Om ni bara ville, min föta Lona lilla . . . om ni bara ville höra mig . . .

LONA. (*snyftar djupt*) Åh . . . åh! . . .

MULPUS. Vi skulle, min själ, ännu göra hvarandra lycklige.

CASPER. (*affides*) Den utpiskade skälmen!

MULPUS. Hur fa' ni?

LONA. (*mindre gråtande*) Hå . . . åh . . . Jag förstår inte hvad ni vil säga?

MULPUS. Jag säger, at vi skulle bägge göra hvarandra lyckliga.

LONA. Ja . . . det förstår jag inte? . . .

MULPUS. Era faker . . .

LONA. Ja, mina faker . . . guttrösta mej! (*gråter igen*) hi, hi, hi!

MULPUS. Era faker skulle ni alla få behålla; och få andra til, som vore mycket bättre.

LONA. Ack, se på min arm! den är kälblå öfveralt.

MULPUS. Ack! jag har aldrig fett någon arm,

arm, så hvit och så vacker! ack, hvad det är skönt!
(kysser armen flera gånger) ah!

LONA. Nä, nä, Herr Mulpus! . . .

MULPUS. Ack, . . . de der tårarne som till-
ra utföre de der vackra kindbenen! . . . Hör på,
min aldrakönaste vän! . . . Se här har jag et
horn-bleckborn, och messingspenna . . . (lägger
kåppen och batten ifrån sig; tar opp et papper, går
til bordet och skrifer. Stoppar sedan bleckbor-
net och pennan hos sig igen). Min söta vackra Lona
lilla! kan jag vinna hennes behag, och tjena hen-
ne, så ger jag henne här contractet tillbaka, qvit-
teradt med mit namn, och hela utmätningen för-
svinner.

LONA. (tar emot contractet och stoppar det
hos sig) Ack, hvad ni är ädelmodig! den som ba-
ra kunde visa sin erkänsla för så mycken gochet!

MULPUS. Nä, et samntag!

LONA. Aj, aj; jag kan inte! — Se här,
hela axelbladet är fullet!

MULPUS. Ack, min änglavån! jag ser bara
en den vackraste hals i verlden! ack, hela min
gamla kärlek börjar upeldas igen. — Hör sköna
Lona: se här en femtio Riksdalers Sedel på köpet.
Har han gjort er några flera åkommor? Behåll
den sedeln, såsom utaf en god vän, och lät mig
se alla de behagligheter, som han vågat ohelga

med

med sina grofva nåfvar. Ack, se här tror jag är et märke?

LONA. Ja, jag lär ändå ha et til.]

Duo.

MULPUS.

Ack! låt mig skåda, min skönaste Lona!
Utaf hans grymbet hvad märken ni bår!

LONA.

Ack, rör ej vid mig . . . jag ber, mig förskona,
Alla at visa omöjligt år:
Halsen och ryggen med rödaste fläckar,
Och hela armen med blånor år full . . .

MULPUS.

Nå, på min åra! jag tror ni mig gåckar,
Jag fer ju endast det hvitaste hull?

Mineur.

LONA.

MULPUS.

<p>Aj, hvar enda led han fönderbrutit har; Hvad fästlig verk jag lider! Jag olycklig år för alla mina dar, För alla mina lefnadsdar!</p>	<p>Ack, mig sjelf er klagan ömt bedröfvat har, Mit egit hjerta svider! Ja, så dyrt jag svår, at hämnd för er jag tar På en så ärelös barbar!</p>
--	--

MULPUS.

Käns det än, min sköna?

LONA.

Aj, gutrösta mej!

MULPUS.

Han sit straff skal róna! . . .

LONA.

LONA.

Bara glöm det ej!

LONA.

MULPUS.

Jag olycklig är för alla mina dar, | Ja, så dyrt jag svär, at
 För alla mina lefnadsdar! På en så årelös barbar!

Majeur.

MULPUS.

Ack, låt mig skåda, min skönaste Lona &c.

MULPUS. Se här, min vackra Lona lilla!
 tag hon den här Sedeln. Vi äro enfamme. Tag
 hon. Jag begär endast, at ni ännu vil hyfa nå-
 gon vänskap för er fordna älskare.

LONA. Men, ni skämtar ju bara med mig?
 en Sterbhus-Kamererare, som ni . . .

MULPUS. Se nu, tag, tag bara!

LONA. Och en simpel Skoflickar-hustru . . .

MULPUS. Åh, jag är aldrig högfärdig af mig.

LONA. Ack, det kan aldrig vara ert alf-
 vare, at ni älskar mig ännu?

MULPUS. Om jag inte älskar er ännu? hvad
 bevis vil ni mera ha derpå? har jag icke gifvit er
 ert hyre-contract tillbaka, qvitteradt på tre års hy-
 ra, som ni var skyldig? jag har med all magt
 fatt mig mot hustrun min, som absolut vil ruine-
 ra er bågge, och därför har jag villkorligen tagit
 gilltu-utslag på er man, nemligen i brist af til-
 gån-

gångar . . . Men, se här en femtio Riksdalers sedel, tag, tag! (*trugar på henne sedeln.*)

LONA. Nå, nå, hvad gör han nu då? *) Men med vilkor, at jag får betala den med tiden?

MULPUS. Det är juft henne jag vil hålla mig til om betalningen, min föta vän!

LONA. (*tar och gömmer sedeln hos sig*) Gu ska veta, at det är bara nöden, som tvingar mig. — Men, er fru kunde komma tillbaka? I dag fruktar jag för henne hvart ögnablick. Och för min man . . . Han skulle nu gå ut i staden, och skaffa sig pengar. (*ser åt fenstret*) Se der kommer han nu! ack, gutrösta mej! om han får se er, så får han ihjäl ofs bägge två! . . . skynda er, och göm er här uti skåpet!

MULPUS. Hvar? här? . . . men . . .

LONA. Skynda er, skynda er!

MULPUS. (*går tillbaka efter sin hatt och kåpp, samt kryper sedan i skåpet*) Men . . . men . . . men . . . men . . .

LONA *läser igen och stoppar nyckeln hos sig.*

SJET-

*) Casper vil i sin vrede stjåla sig bakom Mulpus, för at slå honom med sin egen kåpp, men hindras af Lona. Han knyter näfven åt Mulpus, m. m. Mulpus går åt sidan, och skrattar af förnöjelse. Lona fortfar med sit tal.

SJETTE SCENEN.

LONA. CASPER. MULPUS. (*i skåpet.*)

CASPER. (*Jakta til Lona*) Gå nu fort efter hans hustru!

LONA, Men, kåra du . . .

CASPER. (*fakta*) Tag hit contractet och se deln, och gör som jag säger, (*han går til dörren lik som han kom in, tråtande med hög röst:*) Hvad nu? har du ingenting at göra? hvarför står du der midt på golfvet? (*Han härmar Lonas röst och lossar bli håpen*) Ack! . . . min söta vän . . . jag väntade dig vilst inte så hastigt hem. (*med egen stark röst.*) Du väntade mig inte så snart hem? (*efter åtskilliga recken af Casper til Lona at gå bortt, går hon omsider ut, at söka fru Mulpus.*)

Ariette.

CASPER.

Nu står du der,

Så falk, förlagd, och slagen?

Ja, ja, jag svår,

Jag är bedragen

Och mot mig du trolös är!

(*härmar Lona och lossar gråta.*)

Hy, hy, hy, hy! —

(*med egen stark röst.*)

Du i tyfthet kallat hit

En favorit;

D

Hem-

Hemligt har du haft vifit . . .

(bårmar Lona.)

Hy, hy, hy, hy!

(med egen stark röst.)

Nå fåj!

(bårmar Lona)

Ack, nej!

(med egen röst)

Du tilstår ej?

(bårmar Lona)

Ack, nej, ack, nej!

CASPER. (Slår ihop bänderne,
som han gaf henne en örfl)

Tag det! för det du säger nej! . . .

(bårmar Lona.)

Hy, hy, hy, hy!

(med egen röst.)

Kanske han under fången är? . . .

(bårmar Lona.)

Hy, hy,

(med egen röst.)

Om til min harm han ligger der,

Ja, om han finnes i min boning,

Utan nåd, och all förkoning

En mordisk hand jag på honom bår . . .

(bårmar Lona.)

Hy, hy, hy, hy!

(med egen röst.)

Med din list och dina rånker

Du mig blott bedraga tänker.

Hår i skåpet vist han är;

Nyckeln fort jag hit begår! . . .

(bårmar Lona.)

Hy, hy, hy, hy!

(med egen röst.)

Jag blott ler åt dina tårar,
Du med dem mig mer ej dårar.

Alt dit pip och dina nycker!

Blott förargliga jag tycker!

Skal jag längre vänta här?

Nyckeln fort som jag begår,

Dörren jag eljest slår i stycker!

(bårmar Lona)

Hy, hy, hy, hy! jag har den ej!

(med egen röst.)

Hy, hy, hy, hy! du har den ej?

Du fåger nej? —

Men här jag ej bör stå,

Jag måste gå,

At mig en dugtig yxe få!

Om du går hän, jag dig til döds skall stå.

(Casper losfar gå, men snyger sig sedan til skåpet,
der han klappar på dörren, och bårmar Lonas
röst)

CASPER. Herr Mulpus! Herr Mulpus!
hur i alla dar skavi' nu båra ofs åt? Han kom-
mer strax tillbaka.

MULPUS. Ack, släpp mig ut, söta Lona lil-
la! släpp mig ut, söta Lona lilla!

D 2

CAR.

CASPER. Jag kastade nyckeln bakom fängsen, och ni har inte mer än en utväg at taga.

MULPUS. Hvad är det då? . . . Ack, fåj, fåj!

CASPER. At befalla er i himmelens händer!

MULPUS. O, i alla dar, hvad jag är at beklaga! . . . Den olyckliga kärleken! . . . Ack, om jag ändå aldrig. . .

CASPER. Tyft, tyft! här kommer han nu med sin stora hugg-yxe!

OTTONDE SCENEN.

DE FÖRRE. LONA.

LONA. (*fakta*) Hon kommer strax!

CASPER. (*fakta*) Godt! (*högt*) Nå, efter du inte vil ge mig nyckeln til skåpet, der du har gjömt din olycksfogel, så skal väl jag . . .

LONA. Ack, vänta, min vän; vänta min vän! jag vil bekänna sanningen för dig.

CASPER. Sanningen?

LONA. Ja, sanningen!

CASPER. Men, betänk dig väl på den sanningen du kommer at fåga för mig.

LONA. Ja, min söta man — vår goda vän, den beskedliga Herr Mulpus. . . .

CASPER. Uj! det namnet gör mig aldeles rasande! Den nidingen! den förföraren! Den . . .
Nå, väl? LO.

LONA. Ja — den der Herr Mulpus har nu på en kort tid blifvit altför hederlig, gud. löna honom så visst! . . . Sedan han lätit skriva opp våra saker, så kom han sjelf hit, och såg at jag gret.

CASPER. Ja, ån fen då?

(Mulpus böres vända sig i skåpet.)

LONA. Och så sade han, at sådant gjorde honom af hjertat ondt, och at han altför gerna ville trösta mig; och at han i anseende til fina penningar aldråhållt ville ha at göra med mig . . . emedan fruntimmerna, som han sade, åro mera artiga och mindre bedrägliga . . .

CASPER. Nå, ån fen då?

LONA. Ja fen, så . . . betalte jag honom.

CASPER. Betalte? . . . Hvad betalte du med?

LONA. Med penningar.

CASPER. Hvad för penningar?

LONA. Med mina sparpennningar, som jag måste tilgripa i nöden. Och se här år contractet qvitteradt!

CASPER. Nå, då år det godt. Då år det godt! — Men, den här gynnaren som du har här i skåpet?

LONA. Ja — honom har jag verkligen inte gjömt der.

CASPER. Det år då en karl, likvål?

LONA. Ja visst, min söta Pappa! — Jag visste at du ville sälja det der skåpet, och därför bjöd jag ut det åt herr Mulpus, som gick in der, för at försöka, om han framdeles kunde gömma sig der, med någon bekvämlighet, hemma hos sig, vid något förefallande tillfälle . . . och om det håller väl läs.

CASPER. Och det är rena fanningen?

LONA. Ja, min vän! du behöfver bara fråga honom sjelf.

MULPUS. (*Öpnar gardinen innanför*) Ja, min fromma Herr Casper! det är den aldrasannaste fanning i verlden!

CASPER. Nä, då förlåter jag dig, min vän! — för den gyldene fanningens skuld. Nu kan ni gå ut, herr Mulpus, när ni behagar. Frukta ej!

MULPUS. Ja, det vore rätt väl, men —

CASPER. Hvad är det då?

Trio.

MULPUS.

Gud trösta mej! Låfet jag inte öppna kan.

LONA.

Nej in. ifrån, vet jag, det inte lär gå an.

CASPER.

Hit då med nyckeln i ögnablicket,
Eljest så står hennes rygg uti sticket . . .

LO-

LONA. CASPER. (*affides.*)

Nå nå, nå, nå!

Få si hur det vil gå?

MULPUS.

Hå, hå, hå, hå!

Jag arma själ, hå, hå!

CASPER.

Nå, låg skal jag vänta? få tag mig den och den . . .

LONA.

Men ifra dej inte, min fockersöta vän!

CASPER.

Nej, nu jag märker man mig vil narra. . . .

LONA.

Ack, hvad jag börjar förskräckeligt darra!

LONA. CASPER.

Nå, nå, nå, nå!

Få si hur det vil gå?

CASPER.

Jag dörren i splinter och dig i bitar slår,
Om nyckeln ej strax jag ur dina händer får.

LONA.

Ack! men förlåt mig min ljufvaste pappa!
Jag råkat den i hast at tappa

LONA. CASPER.

Nå, nå, nå, nå!

Få se hur det vil gå?

MUL-

MULPUS.

Hå, hå, hå, hå!

Jag arma fjål! hå, hå!

CASPER. (med förståld ifver)

Ack, dit gemena stycke! du har ändå velat bedraga mig. Det ser jag — Jag visste väl jag, at här var några skålmstycken på fårde! Huj! jag skal krosfa ihjäl dig på stället. (sagra) Spring din väg, nu kommer hans hustru.

NIONDE SCENEN.

FRU MULPUS. CASPER. MULPUS. (han gömmer sig åter i skåpet, så snart han får böra sin hustru tala.

MULPUS. Min honetta Herr Casper, jag bedyrar heligt . . .

FRUN. Nå . . . nå . . . nå . . . hur är det! vil ni ännu intet betala?

MULPUS. (ropar) Aj! (med half röst, och drar igen gardinen.)

CASPER. Min allergunstigaste Fru Mulpus . . .

FRUN. Oh! era falska caresser känner jag af gammalt. Och min man, den skurken, den har jag intet fett hela dan.

CASPER. Var då intet så obeveklig mot er gamla trogna tilbedjare!

FRUN. Nå nå, Måster Casper!

CAS.

CASPER. Ack! ni vet ni, Fru Mulpus, at jag kunde fått et, tusende ganger lyckligare, gifte i mina dar, och en hustru, som varit oändeligen bättre, än den jag fick — Men, man bör vara tyf-låten, och aldrig tala om det, som ingen bör veta.

FRUN. Ja, det är sant . . . Men, har ni pengar nu?

CASPER. Ja, min söta Fru Mulpus. Jag har redan betalt altsammans åt er man, och här har han med egen hand qvitterat contractet. — Men, min fatans hustru . . .

FRUN. (*Sedan hon besett contractet*). Nå! . . . Det måste jag tillstå! — Åh, förlåt mig, min goda Herr Casper! Då har jag ingenting at säga. (*affides*) Jag tänkte likväl få plåga honom litet för hustruns skuld. (*bögt*) Men, vasserra tri, Herr Casper lilla, ni måste då berga er väl, och ha stora fordringar? Det fågnar mig!

CASPER. Ja men; jag är intet så fattig heller, gud vare lof! när jag ännu har en femtio-Riksdalers sedel öfver, som jag intet vil röra. (*visar den*) Men, hvad säger ni väl eljest, om en falsk, en gemen, en trolös hustru, som . . . Ack, min söta Fru Mulpus lilla! jag har vist mycken sorg och bekymmer jag.

FRUN. På hvad fått då?

CASPER. Och ledsamma dagar!

FRUN. Men, i hvad mål?

CASPER. Och ångsliga nätter!

E

FRUN

FRUN. Det kan jag inte förstå?

CASPER. Och evig förargelse!

FRUN. Men, få fåg då?

CASPER. Ja, til och med förtviflan!

FRUN. Korsbevars! få förklara er då, min söta Herr Casper lilla!

CASPER. Ni har i fordna tider burit mycken vänskap för mig, min sköna — Men låt oss inte mera tala därom. Jag önskar at ni må vara lycklig. Jag för min del, är nog straffad. — (*suckar*) hä, hä!

FRUN. (*suckar på samma sätt.*) Hä, hä!

CASPER. Ack! hvad skulle ni väl säga om en sådan hustru, som . . .

FRUN. En sådan hustru, som . . . er hustru?

CASPER. Ja, hvem eljest?

FRUN. Men, hvad har hon gjort er för illa?

CASPER. Ack, mer än mycket! mer än mycket! min söta fru. — Jag är ung och rak. Jag är . . . (*med ett flatt skratt*) en liten fruntimmerspilt . . . ha, ha, ha! och alltid färdig, at visa henne nya kärleksbetygelse; men hon skjuter mig tillbaka, hon kör mig ifrån sig, och snålar mig. Sådant måste nödvändigt förtryta mig. Jag är öfvertygad, at ni intet handterar Herr Mulpus på det sättet?

FRUN. Ack! oss emellan sagdt, så kan det ingen värre träkarl ges, än han.

Ariette.

Ariette.

Beständigt jag suckar och klagar,
 Mit öde odrågligit är;
 Han jämnt, både nätter och dagar,
 Är sömnig, och butter, och tvår.
 Förgåfves, förgåfves,
 Jag honom vil klappa och smeka;
 Förgåfves, förgåfves,
 Han manas at skalka och leka;
 Mit bröst än häfves
 Af suckar, och qvåfves,
 Men, han blott gåspa och blunda plår.
 Där har ni gåtan,
 Ja, guförlåtan,
 För all den köld emot mig han bår!

(Under denna Aria, vil Casper föra henne åt sidan af skåpet, at ej bli sedd af Mulpus, men hon i sin ifver för honom alltid tillbaka til avant-scenen.)

CASPER. Ack! om jag hade en sådan hustru, som ni, hur obeskrifligt jag skulle älska henne! . . . Ack! om er man ville dö snart ändå!

FRUN. Han lår intet lefva så länge, hoppas jag! han har så stark lungfot.

CASPER. Ja, om han dog bara!

FRUN. Ja, än sen, min kåra Casper?

CASPER. Hur glad jag då skulle gifta mig med er!

FRUN. Lilla tok! — än din hustru då?

CASPER. Åh, hon skulle nog dö, hon ock-
få! jag känner henne, jag.

FRUN. Och då skulle du gifta dig med mig?

CASPER. Än ni då Fru Mulpus?

FRUN. Ack, du lilla skalk! har jag inte
alltid hållit utaf dig? och hvad prof vil du ha, at
jag ännu älskar dig tusende gånger mera, än min
förhatliga man? (*Innan de hinna raga bvarandra i
famn; ger Mulpus en stark stöt med foten på skåp-
dörren, så at den springer opp.*)

MULPUS. Nej, för tusand! . . . Nu är det
nog! . . .

FRUN. (*faller af förskräckelse på en kullerstol
vid bordet, och skriker.*) Aj! himlen bevars!

Quatuor.

MULPUS. FRUN. CASPER, Sedan LONA.

MULPUS. FRUN. CASPER.

Hvilket fästigt äfventyr!

Ack! hvem kunde sådant

tänka?

Huru grymt mig detta

bryr!

Ha, ha, ha, ha, ha!

Nu jag måste skratta bra!

MULPUS.

Och du önskar at bli änka?

FRUN.

Ja, jag dig af hjertat skyr!

LONA.

Ha, ha, ha, ha, ha!

Nu jag måste skratta bra!]

MUL-

MULPUS. FRUN.

Detta skäp i dag fått skänka
 Mig den kunskap jag bar spått,
 At en trolös fru jag fått.
 man

[ALLA FYRA.]

Hvad jag fått höra!

til Casper.

MULPUS

Min hustru än behaga kan?

til sin hustru.

Och Casper öfvergår des man?

til Mulpus.

CASPER

Min hustru får Herr Mulpus an?

til Lona.

Och han ofs bägge rikta kan?

LONA.

Nu får jag hämnd på henne se!

MULPUS.

Och min död du önskade?

FRUN.

Den mig glädje skulle ge!

CASPER. MULPUS.

Ni min hustru vil förföra?

Gud ske lof, at nu jag vet

All er lift och trolöshet!

FRU MULPUS.

CASPER. LONA:

Hvilket fästigt äfventyr!

Huru grymt mig detta

bryr!

Ha, ha, ha, ha, ha!

Nu jag måste skratta bra!

~~XXXXXXXXXX~~
 ELFTE SCENEN.

DE FÖRRE. EN SKÅNKSVEN *från brölloppet.*

SKÅNKSVENNEN, Jag har så mång-tusende hälsningar: hela bröllopslaget väntar på Herr Casper och hans Fru; och brudgummen säger, att om icke hans sväger skyndar sig dit, så kommer han själf, med hela bröllops skaran efter honom.

CASPER. Nå godt, låt oss skynda oss. Kom ni, mit herrskap, och följ med, så få vi dricka en allmän förlikning!

MULPUS. Ja . . . men . . .

CASPER. Inte något betänkande. Kom i-hog, at vi ha ingendera at tilvita hvarandra; utan nu bör det heta: BETALDT, SOM QVITTERAS!

Vaudeville.

MULPUS.

Vålan! nu stormen lugnad är,
 Och vi hvaran lyckönska böra,
 På äktenskapets falska skår
 Det är så lätt at skepps-brott göra.
 Om litet hafveri man får,
 Det aldrabäst kan repareras,
 När man får säga sen: "Guttår!
 "Betaldt min frånde, som qvitteras!"

FRUN.

Det grymma könet fordra plår,
 At som en skatt vår oskuld njuta;

Faft

Fäst sällan någon mågtig är,
 At deremot ge full valuta:
 Bör vål en nygift klandra då,
 At i sin brudfång surpreneras?
 Nej, hustrun billigt säger så:
 "Betaldt, min Pappa, som qvitteras!"

LONA.

En Man för Hustrun alltid plår
 Sig som förmyndare förklara,
 Fäst ån erfarenheten lär
 At sjelf han lätt kan svagast vara.
 Men, gagnar det at gråta då? . . .
 Nej, dermed man ej foulageras;
 Det bästa blir at säga så:
 "Betaldt, min herre, som qvitteras!"

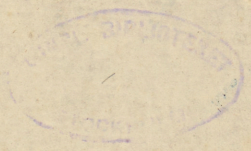
CASPER. (*zil Åskådarne.*)

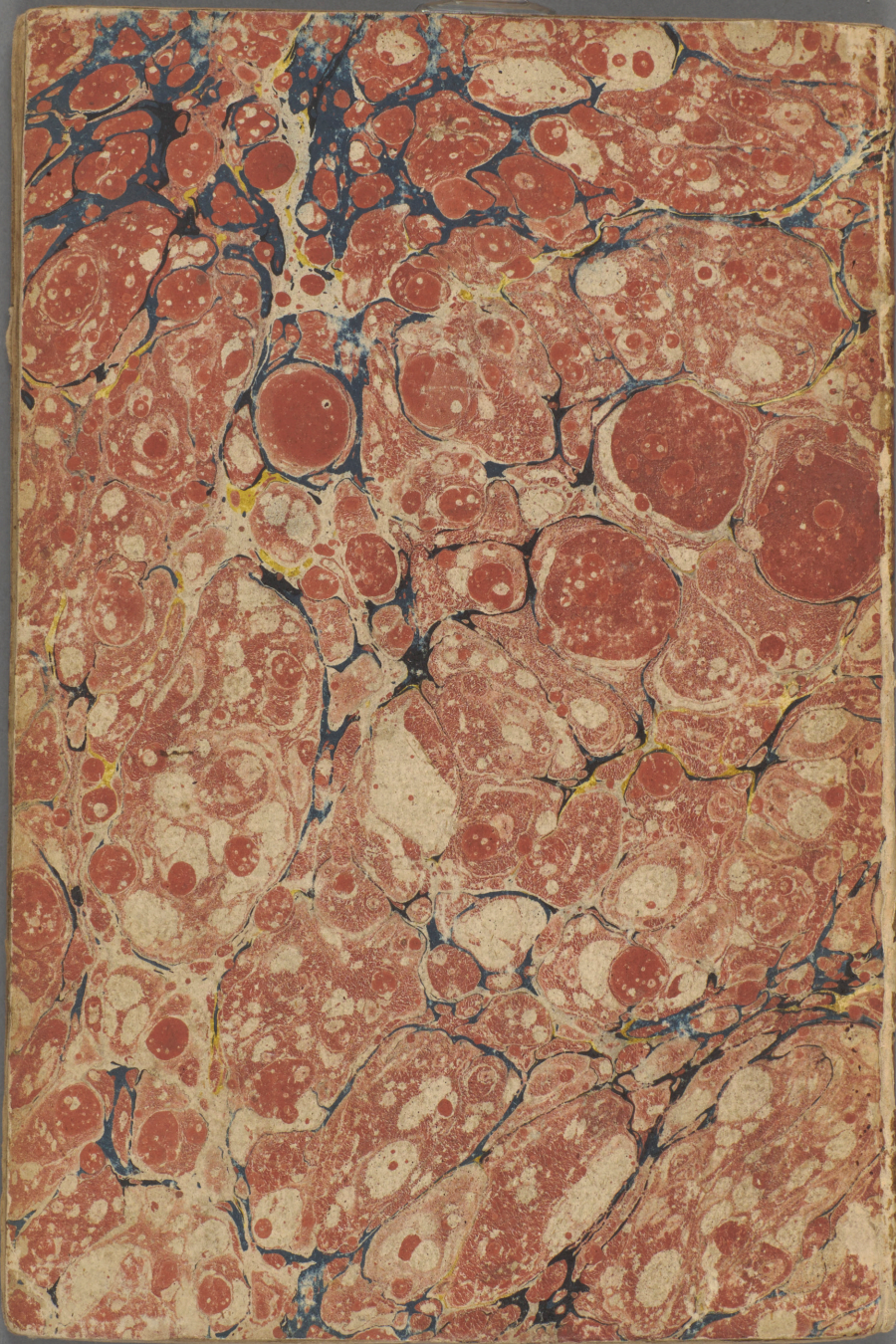
Vår affigt är at väcka här
 Ån edra tårar, ån ert löje;
 I bågge fall, det lyckligt är,
 Blott vi hos Er ej ledsnad röje.
 Och när vid Picens slut vi få
 Utaf ert bifall honoreras,
 Om vårt besvär vi säga då:
 "Betaldt, som vördnadsfullt qvitteras!"

Priset är Tolf Schillingar.

7

28

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

